

Natur & Viden · DØDISHUL

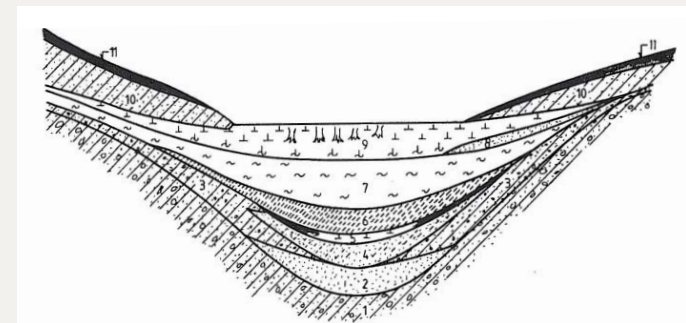
På trods af træerne kan du tydelig se randmorænestrøget i plantagerne. Bakken hvor du står, består af vekslende lag af moræneler og sand, der er skubbet sammen af isen. Det flade landskab ved bakkens fod er dannet af smeltevand fra det sammenskubbede is, ler, grus, sten m.m. Da isen smeltede bort, brækkede større og mindre klumper af isen, som blev liggende tilbage. De blev begravet i sand, og først senere blev klimaet så varmt, at isen smeltede. Tandrup sø som du kan se er et dødishul dannet på denne måde.

Opgave:

Indsamle lidt jord, som blandes med vand i et gennemsigtigt glas med låg. Ryst glasset og sæt det plant. Efter et stykke tid, vil jorden fordele sig med det tungeste materiale nederst og det letteste øverst. Dette vil du også kunne se, hvis du skar en jordprofil ned gennem bakken.

Vidste du...

At mange dødishuller tæt på byerne blev brugt til affald før i tiden?

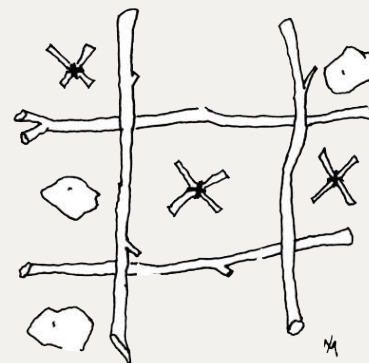
Signaturforklaring:

11	MULD	Overjord	Postglacial
10	LER, sandet, sv.organisk	Flydejord	Postglacial
9	TØRV, m.stubbelag	Ferskv.afl.	Postglacial
8	SAND, fint, sv.organisk	Ferskv.afl.	Postglacial
7	GYTJE	Ferskv.afl.	Postglacial
6	SILT, leret, sv.organisk	Nedskyl	Senglacial-Yngre Dryas
5	TØRVEMULD og TØRV	Ferskv.afl.	Senglacial-Allerød
4	SAND, fint, st.siltet, sv.organisk	Nedskyl	Senglacial-Ældre Dryas
3	LER, sandet, gruset, sv.lagdelt	Flydejord	Senglacial
2	SAND, fint-mellem, sorteret	Smeltev.afl.	Senglacial/Glacial
1	MORÆNELER, sandet, stenet	Gletcher.afl.	Glacial

Skematisk snit gennem lagserien i et mosehul, dannet af en smeltende dødisklump. Fra Larsen m.fl. (1995).

Sjov i Naturen · KRYDS OG BOLLE

Byg en bane til kryds og bolle af grene og kviste i nærheden. Find grene, kogler, sten eller lign. som spillebrikker.

UHREHØJE POST 1

GPS. N56 47.883 E009 15.942

Natur Fitness · STEP PÅ TRÆSTAMME

Step op og ned på træstammen skiftevis med højre og venstre ben først. Du kan variere øvelsen i tempo. Her styrkes ben og koordineringsevne.

Tegninger: Bettina Reimer

Træ Bingo · ALM. ÆDELGRAN

Alm. Ædelgran hører til ædelgranfamilien som kendes ved dens bløde nåle og opretstående kogler, der falder fra hinanden og frøspreddes. De første Ædelgranner blev plantet i Danmark i 1765.

Kronen på lidt ældre ædelgraner bliver flade foroven, fordi topskuddet aftager i vækst, medens sidegrenene fortsætter med at gro. Træet skiller sig derfor allerede på lang afstand ud fra de fleste andre nåletræer, der vokser op i en spids.

Ædelgraner er skygetræer. Små planter kan i årevis stå i skygge, for så at skyde i vejret når lysmængden øges.

Naturligt hjemmehørende: I mellem og syd Europa.

Anvendelse:

Alm. Ædelgran bruges til bygningstømmer og emballagetræ. Særligt langsomt voksende Ædelgran af fin kvalitet anvendes til violinbunde.

Vidste du...

At Københavns rådhus står på et fundament af næsten 150-årige ædelgranstammer. At bierne "malker" bladlusene i granerne og producere en særlig honning.

UHREHØJE POST 2

GPS. N56 47.963 E009 16.133

Natur & Viden · RÅDYR

Rådyret er vores mindste hjort og vidt udbredt over hele Danmark. Den lever i skove og skovbryn - gerne på steder, hvor der er tæt krat den kan gemme sig i. Rådyret har levet i Danmark lige så længe som mennesket.

Rådyret er aktivt og vågent både om dagen og om natten - og du kan især støde på det ved solopgang og solnedgang. Når de skal ud for at søge føde, følger de nogle næsten usynlige stier de har lavet - også kaldet veksler. Hvis du er heldig, kan du finde rådyrets sæde - der hvor den hviler sig og tygger drøv. Det er en lille fordybning i skovbunden. Prøv at lægge dig ned og undersøg sædet nøje - måske kan du finde hår eller ekskrementer.

Vidste du...

At om vinteren æder rådyr bl.a. knopper og kviste fra træer.

At rådyrerne er drøvtyggere, som mangler fortænderne i overmund, derfor er dens bid på træet flosset.

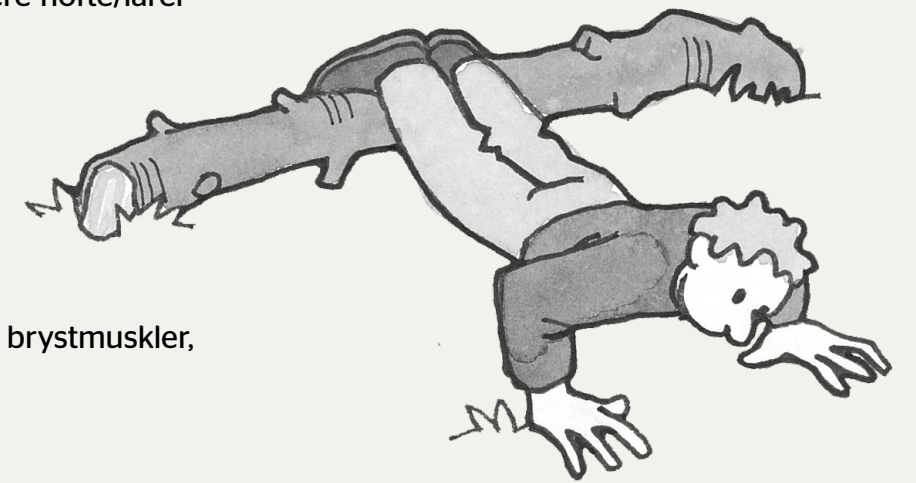
Opgave:

Prøv at følge en veksler - måske leder den dig til flere spor - eller måske hen til et rådyr.

Natur Fitness · ARMBØJNINGER

Her kan du udføre tre former for armbøjninger. Med fødderne på stammen, hænderne på stammen og den nemme, hvor du placere hofte/lårerne på stammen.

Der trænes primært de øverste brystmuskler, skuldre og arme.

Tegninger: Bettina Reimer

Træ Bingo · LÆRK

Japansk Lærk er ret almindelige i vore skove, og ses i dag overalt i Danmark. Lærk kan blive op til 35 meter højt og over 200 år gammelt.

Naturligt hjemmehørende: Japansk Lærk er indført i Danmark i 1889.

Anvendelse:

Lærk anvendes til spånplader, hegnspæle og papir. De største træer bruges til paneler, gulve, skibsmaster.

Vidste du...

At Lærk er det eneste nåletræ, som taber alle nålene hvert år.

At det udvoksede lærketræ blomstrer og sætter kogler næsten hvert år.

Sjov i Naturen · PINDEØVELSE

To pinde placeres mellem deltagernes pegefingre. Armene føres ud og ind, til siden, der bøjes ned i knæ og op på tå. Til sidst udføres øvelserne med lukkede øjne.

UHREHØJE POST 3

GPS. N56 47.999 E009 16.410

Natur & Viden · SMÅDYR

Det meste af året kan du finde smådyr i skoven. I skovbunden finder du – biller, edderkopper, myrer, bænkebidere, regnorm, snegle, tusindben – og en masse andre. De fleste af dem vil helst være, hvor der er mørkt og fugtigt. Du kan finde dem ved at løfte sten eller stammer. Kig også under de visne blade eller under barken på gamle træstubbe.

Vidste du...

At insekter alle har seks ben?
At edderkopper er rovdyr, som lever af insekter.
At bænkebidere tilhører krebsdyrene og er de eneste landlevende krebsdyr, som ånder med gæller.
At skarnbassen "holder" mider, som rengøre dem for det møg de får på kroppen, fra de ekskrementer de lever af og i.

Scan koden og se mere om skarnbasser

Opgave:

Find dyr under sten og træstubbe. Hvis I finder en hestepære, så kig godt efter huller fra skarnbassen.

Natur Fitness · ENGLEHOP

Start siddende på hug med forskudte fødder og fingerspidserne støttende på hver side af kroppen.

Spring så højt op i luften som du kan med armene strakt over hovedet.

Sæt af skiftevis med venstre og højre ben.

Gentag så mange gange du kan nå i et minut. Hold herefter 2 min. pause og køør på i ét minut mere.

Træ Bingo · SITKA

Sitkagran plantes i stigende grad, hvor der tidligere blev brugt rødgran. Den kan blive op til 40 meter høj og er vores mest hårdføre og robuste gran. Den er tilpasset det salte kystklima, men ses faktisk overalt i landet. Desuden er det den nåletræart, der klarer sig bedst på fugtig bund.

Sitkaens nåle er grønne på oversiden og sølvgrå på undersiden og meget stikkende. Barken er karakteristisk ved fra 20- års alderen at skalle af i flager.

Naturlig hjemmehørende: I det vestlige Nordamerika.

Andvendelse:

Sitkagran bruges til bygningstømmer, kasetræ, papir og flis.

Vidste du...

At Sitkaen kan slås ihjel af Jættebarkbiller. Træer der er angrebet kan kendes på små huller og larvegange under barken.

Sjov i Naturen · SKOV PETANQUE

Hver deltager finder 5 sten, kogler, pinde eller lignende som kasteskyts.

Udvælg et sted, der kan rammes til måls efter. For eksempel et træ, en sten eller tegn en cirkel på jorden.

Hver deltager kaster på skift. Vinderen er den som kommer tættest på.

UHREHØJE POST 4

GPS. N56 48.149 E009 16.580

Natur & Viden · NYPLANTET KLIMASKOV

Verdens klima ændrer sig, fordi der er for meget CO₂ i atmosfæren. Træer er en form for klimamaskiner, som optager CO₂ (kulstof) fra luften når de vokser.

Skovene står for cirka 66 % af den årlige udveksling af kulstof mellem atmosfære og land. Derfor har skovene et stort potentiale, for at være med til at stabilisere jordens klima.

Skoven har tre hovedeffekter i forhold til klimaforandringer, hvis vi vel at mærke dyrker skoven bæredygtigt:

- Skov i vækst optager CO₂
- Skov og træ binder CO₂ i lang tid
- Hvis vi bruger træ til at bygge af og træ som bioenergi, så formindsker vi behovet for fossilt brændstof (olie, kul og gas).

Opgave:

Find mindst 10 eksempler, hvor der benyttes træ.

Vidste du...

At når det er lyst, kan bladene fange CO₂ fra luften. Inde i bladet bliver CO₂ bundet sammen med vand og det omdannes til sukker (glykose). Sukkeret laver træet om til træ, grene, frugter, blade og rødder og der frigives ilt. Processen kaldes fotosyntese.

Scan koden og se mere

Sjov i Naturen · FIND BYTTE

Deltagerne opdeles i par. En skal være blind (får bind for øjnene), den anden skal være blindfører og forholde sig neutral. En tredje person skal være bytte, og gemme sig i skoven.

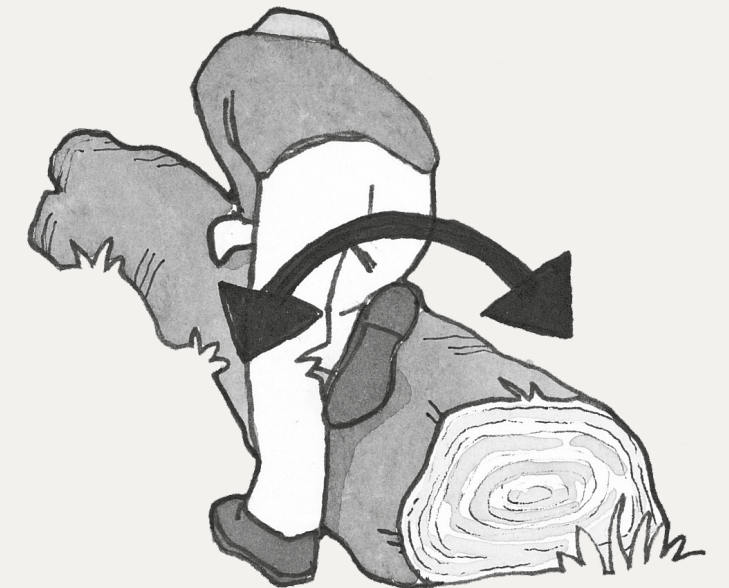
Byttet må 3 gange med et lille mellemrum sige en lyd. Den blinde skal finde byttet, mens blindførers opgave er, at sørge for, at den blinde ikke går ind i noget.

Natur Fitness · BENSVING VED STOR STAMMEN

Placer hænderne parallelt på enden af stammen. Hop med underkroppen fra side til side, uden at flytte hænderne.

Arme og lår trænes

Tegninger: Bettina Reimer

Træ Bingo · BIRK

Den første skov efter istiden var en birkeskov. I Danmark findes to arter af Birk - Dunbirk og Vortebirk. Dunbirkens blade og grene har let behåring, hvor vortebirken har glatte blade og grene med vorter.

Birketræet kan blive op til 25 - 30 m højt med en tykkelse på ca. ½ m i diameter. Birken kan blive op til ca. 100 år.

Naturligt hjemmehørende: I hele Danmark

Anvendelse:

Birk anvendes til brænde og møbler.

Vidste du...

At et mellemstort birketræ kan sætte 30 millioner frø på et år.

At Birk kan have nogle sære "reder" i toppen af træet - man kalder dem heksekoste. Det er en svamp, der får kvistene til at vokse i alle mulige retninger.

UHREHØJE POST 5

GPS. N56 48.207 E009 16.420

Natur & Viden · GRAVHØJ BLÅBÆR/TYTTEBÆR

Gravhøjene i Uhrehøje stammer fra sen stenalder til bronzealderen. Gravhøjene er begravelsespladser, brugt fra den tidligste bondestenalder frem til overgangen til kristen tid i slutningen af vikingetiden. Højene ligger som små, udyrkede oaser med et varieret plante- og dyreliv. Her kan man stadig finde mange plante- og dyrearter, hvis levesteder gradvis forsvinder. Det gælder f.eks. arter tilknyttet tørre enge og overdrev, som i dag har svært ved at klare sig.

Vidste du...

At er gravhøje, som er over 3 meter høje stammer fra bronzealderen.

At en enkelt høj kan rumme flere forskellige plantesamfund inden for et lille areal. På sydsiden vokser tørke- og varmetålede planter, mens der på nordsiden findes planter tilpasset et klima med høj luftfugtighed.

Opgave:

Hvor mange forskellige planter kan du finde på gravhøjen. Er det de samme som vokser på både Nord- og sydsiden?

Natur Fitness · BRYDNING

I bedste Robin Hood og Lille John stil, brydes to og to, indtil den ene træder på jorden.

Tegninger: Bettina Reimer

Træ Bingo · EG

Eg har været i Danmark i ca. 7000 år. Egetræet bliver normalt 400 - 500 år gammelt. Men det kan blive meget ældre. Kongeegen, der er det ældste egetræ (og det ældste levende væsen i Danmark) er nok omkring 1500 år. Den bliver normalt op til 20-28 meter høj.

Naturligt hjemmehørende: I Danmark og store dele af vesteuropa

Anvendelse:

Egetræet anvendes til fremstilling af møbler, gulve, vintønder, bindingsværk, hegnspæle og skibe.

Vidste du...

At frugten af Eg og Bøg kaldes Olden og er en vigtig fødekilde for mus, duer, skovskader og egern. At hvis du blander saft fra egebladets galler med Jernvitriol, får du blæk som din tipoldefar lavede det.

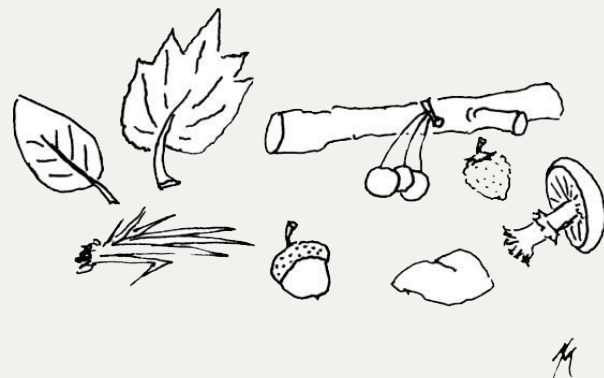
At 800 insektarter er knyttet til egetræet som levested.

At man skulle bruge 2000 store egetræer til et eneste krigsskib for 200 år siden. Derfor var der næsten ingen store egetræer i Danmark omkring år 1800.

Sjov i Naturen · SKATTEJAGT

Find 5 blå, røde, grønne eller brune ting i naturen. Find ting, der begynder med S o.s.v.

UHREHØJE POST 6

GPS. N56 48.289 E009 16.165

Natur & Viden · FUGLE I NÅL- OG LØVSKOV

Hvis man gerne vil se eller høre fugle i skoven er det en god idé at finde et sted, hvor løv- og nåleskov støder op til hinanden, da der her er størst chance for at se og høre forskellige fugle.

Vidste du...

At Havesanger, Munk, Blåmejse, Musvit, Grønirisk, Bogfinke og Skovdue har det fint i løvskovsområderne.

At Gransanger, Sortmejse, Topmejse og Fuglekonge dominerer i den mørke nåleskov.

Opgave:

Hvor mange forskellige fuglestemmer kan du høre?

Prøv at søge efter de forskellige fuglestemmer, hvis du har en smartphone med.

Sjov i Naturen · FUGLEJAGT

Gå på jagt efter Fuglekongen - Danmarks mindste fugl, som kun vejer 5-7 gram. Fuglekongen er olivengrøn med lys bug og en gul stribe på hovedet. Den ses ofte i grantræer, hvor den suser rundt for at finde bladlus på nålene. Kan du ikke se den kan dens fuglestemme måske lede dig på vej.

Scan koden.

Foto: Jørgen Dam

Natur Fitness · SPRING OVER STAMMER

Spring på så mange forskellige måder som muligt over stammerne.

Tegninger: Bettina Reimer

Træ Bingo · SKOVFYR

Skovfyr er et nøjsomt træ, som trives godt på sandet jordbund. Efter istiden var de første træer Birketræer, derefter kom Skovfyren for ca. 10.000 år siden. Skovfyren kan blive op til 30 m højt og op til 250 år gammelt.

De gamle Skovfyr har en grov og furet bark, som sprækker op i tykke flager, (ligner krokodilleskind). Barken i toppen kan være rødlig.

Fyrtræets kogler er hunblomster, der efter bestøvning med gult pollen fra fyrtræets hanblomster udvikles til kogler.

Naturlig hjemmehørende: I Europa

Anvendelse:

Bruges til fremstilling af tømmer, gulve og møbler.

Vidste du...

At man i gamle dage brugte tynde stykker af Skovfyr som lys - "Fyrstikker" forløber for tændstikker.

At rav er ca. 40 mill. år gammelt hærdet harpiks fra fyrretræer?

At friske fyrreskud indeholder store mængder C-vitamin?

Fyrtræets han-blomst

UHREHØJE POST 7

GPS. N56 48.295 E009 15.955

Natur & Viden · EGERN

Egernet bor i trætoppene, hvor den har indrettet flere reder tæt inde ved træets stamme. Den lever så godt som udelukkende af planteføde, men plyndre også fuglereder for æg og unger. Den kan springe op til et par meter fra træ til træ. Når den svæver gennem luften bruger den halen til at styre med.

Vidste du...

At i Danmark findes både røde, sorte, brune og grå egern.

At egernet er det eneste pattedyr i Danmark, der kan løbe ned ad en træstamme.

Opgave:

Find kogler med ædemærker fra et egern.

Natur Fitness · MAVEBØJNINGER

Placer benene i spænd mellem de to stammer og løft overkroppen til 45 grader. "Six-pack øvelsen" kan også laves direkte på skovbunden evt. med en hjælper til at holde fødderne. Her trænes mave og lårmuskler.

Varier eventuelt med siderotation så også de skrå mavemusklere bliver trænet.

Tegninger: Bettina Reimer

Træ Bingo · RØDGRAN

Rødgran er Danmarks mest almindelige skovtræ og indførtes i 1730. Ca. 33 % af det danske skovareal er dækket af Rødgran. Desværre bliver rødgranen her i landet alvorligt angrebet af svampen Rodfordærver, der forårsager forrådnelse fra stammens rodnet og opefter. Dette samt særlig sårbarhed overfor stormfald har bevirket at rødgranen bliver plantet i mindre omfang end tidligere. Det kan blive op til 40 meter højt og ca. 100 år.

At navnet gran er et gammelt nordisk ord som egentlig betyder fiskeben. Hvorfor tror du, man har valgt det?

Naturlig hjemmehørende: I nord, mellem og sydøstlige Europa.

Anvendelse:

Rødgran bruges til fremstilling af papir, bygnings-tømmer, spær, brædder, emballagetræ og juletræ.

Vidste du...

At det første juletræ i Danmark var en Rødgran. (1804).

Sjov i Naturen · EGERNLEG

Alle deltagere på nær én, der udnævnes til skovmår, står som egern, ved hver deres træ. Det gælder om at bytte træ.

Deltagerne bytter træ ved at få øjenkontakt med et "andet egern" og derefter bytte plads. Det gælder for skovmåren om, at fange deltagerne, mens de bytter træ. Når skovmåren fanger et egern, byttes roller.

Natur & Viden · MUS

Der er mus alle vegne. En hunmus kan fra den er fem uger gammel få unger. På et år kan den få 3 - 6 kuld med op til 8 unger i hver. Hvis der er mad og gemmesteder nok, kan der være mere end 100.000 mus på et område, svarende til en fodboldbane.

Mus er mad for mange dyr - og en vigtig del af fødekæden. Musens fjender er bl.a. ræven, grævlingen, skovmåren, lækatten, men også rovfugle som musvågen jager musen.

Vidste du...

At musens tænder på 1½ år er slidt ned og den dør. At musen spiser 3/4 -dele af sin egen vægt på et døgn.

At en muse-bøg er en masse bøgetræer som stammer fra et glemt forrådskammer.

Opgave:

Find hen hvor mus bor.

Se efter musegange, huller og kogler.

UHREHØJE POST 8

GPS. N56 48.125 E009 15.759

Natur Fitness · UDSTRÆKNING

Strækøvelser udføres altid efter træning, hvor dine muskler er opspændte, men kan også med fordel udføres før træning. Strækket skal holdes i et langt, jævnt, sejt træk i ca. 45. sekunder og gerne længere. Undgå huggende eller vuggende bevægelser og hold strækket i 3-4 sekunder.

Inderlår

Stil dig med spredte ben og "glid" langsomt hen til den ene side, så dit ene ben er bøjet og det andet strakt. Knæet på det bøjede ben må ikke komme ud over tæerne. Begge fødder skal pege samme vej. Det skal strække på inder-siden af låret.

Læg

Find et træ eller en mur, og skub til det med begge hænder. Dit bageste ben skal være strakt og dit forreste let bøjet. Begge fødder skal pege i samme retning. Det skal strække i læggen.

Forlår

Bøj dit ene ben, så det rammer dig bag i. Brug din ene hånd til at holde fast på foden. Skyd frem i hoften. Det skal strække på forsiden af låret.

Tegninger: Bettina Reimer

Træ Bingo · GLANSBLADET HÆG

Glansbladet Hæg kaldes også "Sildig Hæg". Det er et nøjsomt træ, som tidligere blev benyttet i he-deplantagerne. Den lever op med sine skinnende, blanke, mørkegrønne blade og røde/sorte sten-frugter.

Naturlig hjemmehørende: I det østlige Nordamerika

Anvendelse:

Glansbladet Hæg importeres fra østamerikanske skove som "amerikansk kirsebær" og bruges til f.eks. møbler og køkkenskabe.

Vidste du...

At blade og bark er giftige, men den inderste bark bruges medicinsk som fordøjelsesfremmende, beroligende og slimløsende naturlægemiddel.

At i de offentlige skove er man nu ophørt med plantning af arten, idet den fortrænger hjemmehørende buske og kun ædes af enkelte dyr.

Sjov i Naturen · TUSINDBENET

Find en lang kæp. Aftal en spændende og udfordrende bane gennem skoven. Der kan gås både forlæns og baglæns.

